

1. Kas tas simbolis © ir ką jis reiškia?

Tai autorių teisių simbolis. Prie simbolio © visuomet nurodoma autoriaus turtines teises turinčio asmens vardas ir pavardė ar leidyklos pavadinimas. Šis simbolis nurodo, kam turėtų priklausyti autoriaus turtinės teisės ir reiškia, kad knygų negalima nei kopijuoti, nei platinti, nei kitaip naudoti be autoriaus teisių turėtojų leidimo. Gali pasitaikyti, nors ir labai retai, kad šio simbolio knygoje nerasite, tačiau knygą vis tiek kažkas parašė ir autorių teisės į ją galioja lygiai taip pat.

2. Kas yra autorius ir kaip juo tampama?

Autorius – tai žmogus, sukūręs vieno ar kito žanro kūrinį. Žmogus, parašęs knygą, bus vadinamas knygos autoriumi, nutapęs paveikslą – paveikslo autoriumi, sukūręs dainą – dainos autoriumi. Viskas, kas sukurta, turi savo autorių, o jo vardas ir pavardė dažniausiai nurodomi šalia kūrinio.

3. Ar visiems kūriniams galioja autorių teisės?

Sukūrus kūrinį ir jį kažkokia forma įtvirtinus (užrašius, įrašius, nupiešus ir kt.), automatiškai įsigalioja autorių teisės į jį. Tačiau kūrinys turi pasižymėti originalumu, jokių būdu negali būti kito kūrinio kopija, turi turėti originalią išraiškos formą, kuri leistų kūrinį pamatyti, suprasti ar pajauti kitiems, išskirti jį iš kitų kūrinų. Autoriaus teisės į kūrinį galioja nuo kūrinio sukūrimo visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po autoriaus mirties.

4. Ar garsinėms (audio) knygoms, kurias klausau per ausinuką, taip pat galioja autorių teisių apsauga?

Atspausdintos popierinės knygos, balsu įrašytos garsinės knygos ir kompiuterio ar telefono ekrane skaitomos skaitmeninės knygos – visos jos lygios ir vertingos bei žymimos šiuo © raidelės simboliu, o autorių teisių apsauga galioja joms visoms vienodai.

5. Iš manęs pavogė rašinio tekstą ir panaudojo rašant savo knygą! Ką man daryti?

Svarbu žinoti, kad susidūrus su autorių teisių pažeidimais esi ne vienas, o tavo, kaip autoriaus teisės turi ir gali būti apsaugotos. Viena iš tokių organizacijų, administruojanti įvairių sričių autorių teisių turėtojų teises, yra LATGA. Prisimink! Ir jei reikės – kreipkis, ten dirbantys žmonės tikrai turės naudingų patarimų, ką daryti toliau.

6. Dažnai iš torentų parsisiunčiu pdf knygų. Ar galiu ir toliau tai daryti?

Siųstis knygas iš torentų ar kitų nelegalių internetinių puslapių draudžiama. Tokį parsisiuntimą atsakingos institucijos gali gana lengvai susekti, o tavo tėvams kliūti bauda net iki 600 eurų. Taip pat nelegalūs interneto puslapiai pilni kibernetinių virusų. Naršydamas ten, gali užkrėsti ir stipriai apgadinti savo kompiuterį, prarasti savo ir tėvų duomenis.

7. Kur galima legaliai skaityti knygas?

Daugelį knygų galima rasti viešosiose bibliotekose. Kiekvienas knygos pasiskolinimas yra registruojamas ir jų autoriai už tai gauna atlygį. Pinigus skiria valstybė, o išdalina LATGA.

Taip pat daugybę legalių knygų turinio galima rasti internete. Nuo klasikos iki šiuolaikinės literatūros. Pavyzdžiui: Kultūros paveldo skaitmeninimas, ANTANUKAS, Audioteka, Audible, Naudok legaliai.

Ir, žinoma, visuomet galima knygą įsigyti. Nusipirkdamas knygą tu skatini autoriaus kūrybą. Kiekvienas finansinis atlygis leidžia kūrėjui ir toliau kurti. O tau – mėgautis naujais kūriniais.

8. Rašau rašinį ir jame noriu panaudoti šiuo metu skaitomos knygos ištrauką. Ar pastraipai iš knygos irgi galioja autorių teisės?

Kiekviena knygoje perskaityta mintis taip pat yra autoriaus kūrinys, kurio negalima naudoti bet kaip ir reikia taisyklingai cituoti, nurodant kieno tai yra mintis bei šaltinį, iš kur ji yra paimta.

9. Muzikos būreliui noriu nukopijuoti keletą puslapių iš natų knygos. Ar galiu tai daryti? Ar tai jau bus autorių teisių pažeidimas?

Dėja, natų kopijuoti negalima. Jų atžvilgiu yra taikomos išimtys ir net asmeniniams tikslams natų kopijų daryti negalima. Tokiu atveju reikėtų arba pasiskolinti knygą, arba ieškoti jos bibliotekose, arba tiesiog įsigyti.

10. Ką daryti, jei skaityti nemėgstu ir man tuo labiau nerūpi knygų autorių teisės?

Skaitymas yra įdomus ir vaizduotę atveriantis užsiėmimas. Tačiau svarbu surasti, kas yra įdomu būtent tau. Galbūt tave domina tam tikros temos? O galbūt žanras?

Reikia paskaityti skirtingų knygų, pasikalbėti apie jas su draugais. Ir idomių tikrai atsiras. O tuomet visai kitaip žiūrėsi ir į autorių teises.

Judėjimą „Skaitykis su knygomis“ inicijuoja:

Lietuvos
audiosensorinė
biblioteka

